

приймальників-розподільників для дітей органів Національної поліції України» [3], в якому було змінено загальні положення відповідно до норм чинного КПК України та закону України «Про Національну поліцію».

На жаль, і до теперішнього часу залишаються актуальними окремі питання щодо відсутності приймальників-розподільників у містах та селах. Відповідно до п. 4 Загальних положень Положення про організацію діяльності приймальників-розподільників для дітей органів Національної поліції України, затвердженого вищевказаним наказом МВС України, «приймальники-розподільники для дітей функціонують у складі головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим, м. Севастополі, областях, м. Києві та підпорядковуються керівництву цих головних управлінь».

Наразі злочини вчиняються підлітками не лише у обласних центрах, а й у невеличких містах та селах. А, отже, для поміщення особи у приймальник-розподільник необхідно здійснити порядок її доставляння до такого закладу, що знаходиться у обласному центрі. Тобто існує нагальна проблема щодо врегулювання порядку поміщення осіб у приймальник-розподільник із віддаленої від обласного центру місцевості.

З впевненістю можна стверджувати, що вищевказані проблемні питання потребують негайного нормативного врегулювання.

Список бібліографічних посилань:

1. Кримінальний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10, 11–12, 13. Ст. 88.
3. Положення про приймальники-розподільники для дітей органів Національної поліції України : затв. наказом МВС України від 03.07.2017 № 560 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0926-17#n16> (дата звернення: 01.11.2017).

Одержано 03.11.2017

УДК 351.74

Олена Юрївна САЛМАНОВА,

*доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри
адміністративного права і процесу факультету № 3
Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6376-1160>*

ПРО КОМПЕТЕНЦІЮ ТА ПОВНОВАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ЩОДО ПРИЙНЯТТЯ АДМІНІСТРАТИВНО- ЮРИСДИКЦІЙНИХ АКТІВ

Адміністративно-політичні процеси, що здійснюються у державі останнім часом, нові підходи до реформування системи МВС України, створення Національної поліції України як центрального органу виконавчої влади на абсолютно інших (ніж міліцейські) принципах діяльності передбачають підвищення рівня довіри населення до поліції, ефективності виконання покладених на неї завдань та функцій відповідно до її компетенції та повноважень.

Не вдаючись до семантики понять «компетенція» та «повноваження», слід зазначити, що цією тематикою опікувались майже всі науковці, що розглядали адміністративну або організаційну діяльність суб'єктів владних повноважень, «однак, і сьогодні сучасна юридична наука не має єдиного підходу до трактування цього поняття. Його визначення не містить і чинне законодавство України» [1, с. 72–73]. В свою чергу, суттєве значення для правового регулювання правозастосовної діяльності Національної поліції має виявлення змісту поняття «компетенція державного органу», відмежування його від понять «повноваження», «права та обов'язки» та однакове застосування їх у вітчизняному законодавстві задля оптимізації відомчого управлінського процесу.

До науковців, які досліджували загальні питання компетенції, слід віднести В. Б. Авер'янова, С. С. Алексєєва, О. М. Бандурку, Ю. П. Битяка, С. М. Гусарова, Ю. М. Козлова, В. К. Колпакова,

А. Т. Комзюка, Л. Є. Кісіль, Б. М. Лазарева, В. Ф. Сіренка, Ю. М. Старилова, Ю. О. Тихомирова, С. Шевчука, К. Ф. Шеремета, тощо.

У науковій літературі розмежовують різні способи встановлення компетенції державного органу залежно від регламентації її структурного змісту: 1) встановлення компетенції через перерахування повноважень державного органу; 2) встановлення компетенції як переліку питань, що вирішуються державним органом; 3) встановлення компетенції державного органу через підвідомчість та підсудність; 4) встановлення компетенції державного органу через визначення його цілей та повноважень.

Компетенція Національної поліції встановлюється, по-перше, через перерахування повноважень. Так, розділ IV закону України «Про Національну поліцію» [2] у статті 23 перераховує 26 пунктів загальних повноважень, у статті 24 формулює можливість закріплення інших (додаткових) повноважень і окремо закріплює повноваження НПУ у сфері інформаційно-аналітичного забезпечення (стаття 25). Такий спосіб встановлення компетенції є виправданим, оскільки компетенційні норми сформульовано логічно та цілісно. Однак, є і певні недоліки. Особливістю компетенції НПУ в даному випадку є її похідність від компетенції МВС. Тому, на наш погляд, компетенцію Національної поліції необхідно встановлювати через функціональні зв'язки з компетенцією інших органів, що знаходяться у системі координат МВС і самого Міністерства внутрішніх справ України, це дозволило б визначити компетенцію НПУ як системне явище.

Крім того, компетенція поліції встановлюється через підвідомчість. Використання саме такого способу встановлення компетенції є виправданим у відношенні юрисдикційних органів, тобто тих, кому надано право розглядати адміністративні справи та приймати рішення, що спричиняють юридичні наслідки. У такому випадку підвідомчість надає бачення (визначає коло) правових питань, вирішення яких віднесено до ведення поліції. Підвідомчість справ про адміністративні правопорушення органам Національної поліції визначена статтею 222 Кодексу України про адміністративні правопорушення [3], тобто адміністративно-юрисдикційна компетенція НПУ визначається колом повноважень, закріплених законом «Про Національну поліцію» та положеннями КУпАП.

Таким чином, співвідношення понять «компетенція» та «повноваження» необхідно визначати як «ціле» та «частина». І таку думку підтримує С. Шевчук [4, с. 4–5]. Деякі вчені розуміють «компетенцію державного органу як сукупність закріплених за ним державно-владних повноважень (правозобов'язань). Слушною є думка Б. М. Лазарева, що не всі права і обов'язки державного органу входять до його компетенції, а саме ті, які необхідні органу для досягнення поставленої державою мети, спрямовані на здійснення державної влади [5, с. 46–47]. Тому до складової компетенції ним віднесено повноваження та публічні права.

Підвідомчість також є складовою компетенції. На думку С. М. Гусарова, компетенція – це поєднання двох обов'язкових елементів: повноважень та підвідомчості [6, с. 72]. С. С. Василів зазначає, що підвідомчість слід розглядати як правовий засіб регламентації розподілу повноважень з розгляду справ про адміністративні правопорушення між окремими органами (посадовими особами), нормативне закріплення яких дає змогу уникнути, щоправда, не остаточно, їх «дублювання» [7]. На нашу думку, підвідомчість – це розмежування компетенції органів (посадових осіб) щодо розгляду справ про адміністративні правопорушення. Як правило, розрізняють предметну та територіальну підвідомчість відповідно до визначення територіальної межі та змістової специфіки суспільних відносин, на які спрямована владна діяльність органу.

Як уже зазначалося, компетенція та повноваження НПУ щодо прийняття адміністративно-юрисдикційних актів визначається законом «Про Національну поліцію», Кодексом України про адміністративні правопорушення та відомчими інструкціями, затвердженими наказами МВС України.

Відповідно до пункту 8 статті 23 Закону, до «повноважень поліції» віднесено: у випадках, визначених законом, здійснення провадження у справах про адміністративні правопорушення, приймання рішення про застосування адміністративних стягнень та забезпечення їх виконання.

З часу прийняття закону «Про Національну поліцію» почав використовуватися термін «поліцейські правопорушення»⁴, тобто адміністративні проступки, у рамках провадження за

⁴ Зустрічається у матеріалах з підготовки поліцейських для патрульної поліції м. Львова, підготовлених, але офіційно не опублікованих.

якими поліція має повноваження щодо їх документування (оформлення протоколів про адміністративні правопорушення), або прийняття за розглядом справи відповідної постанови (про накладення адміністративного стягнення або закриття провадження), або документування і прийняття рішення одночасно. Вважаємо за можливе використання такого поняття під час розгляду питань про адміністративно-юрисдикційну діяльність поліції.

Таким чином, компетенція Національної поліції України щодо прийняття адміністративно-юрисдикційних актів – це сукупність визначених законодавством повноважень Національної поліції щодо розгляду та вирішення справ про конкретні адміністративні проступки і застосування за їх вчинення заходів адміністративної відповідальності, що оформлюється у вигляді постанови про застосування адміністративного стягнення [8, с. 217].

Список бібліографічних посилань

1. Миронюк Р. В. Акти-дії органів адміністративно-деліктної юрисдикції як вид правозастосовних актів публічної адміністрації. *Адміністративне право і процес*. 2013. № 2 (4). URL: <http://applaw.knu.ua/index.php/arkhiv-nomeriv/2-4-2013/item/179-akty-diyi-orhaniv-administrativno-deliktnoyi-yurysdyktsiyi-yak-vyd-pravozastosovnykh-aktiv-publichnoyi-administratsiyi-myroniuk-r-v> (дата звернення 02.11.2017).
2. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення 22.10.2017).
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення : закон України від 07.12.1984 № 8073-X // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення 22.10.2017).
4. Шевчук С. Делегирование государственных полномочий как реализация компетенции государственного органа. *Юридическая практика*. 1997. № 5. С. 4–5.
5. Лазарев Б. М. Компетенция органов управления. М. : Юрид. лит., 1972. 280 с.
6. Гусаров С. Видання актів управління юрисдикційного характеру в системі органів внутрішніх справ. *Вісник Академії управління МВС*. 2009. № 2. С. 6–14.
7. Василів С. С. Теоретичні основи розмежування підвідомчості розгляду справ про адміністративні правопорушення. *Адміністративне право і процес*. 2014. № 2 (8). URL: <http://applaw.knu.ua/index.php/arkhiv-nomeriv/2-8-2014/item/303-teoretychni-osnovy-rozmezhuвання-pidvidomchosti-rozhlyadu-sprav-pro-administrativni-pravoporushennya-vasyliv-s-s> (дата звернення 22.10.2017).
8. Салманова О. Ю. Правові акти в управлінській діяльності Національної поліції України : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2016. 455 с.

Одержано 03.11.2017

УДК 351.74(477)

Людмила Василівна САПЕЙКО,

кандидат юридичних наук, доцент, доцент
кафедри теорії та історії держави і права факультету № 1
Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6911-8283>

ФОРМУВАННЯ КАДРОВОГО СКЛАДУ МІЛІЦІЇ В 60–70-х РОКАХ XX СТОЛІТТЯ

Впорядкуванню діяльності радянської міліції, визначенню її основних завдань, обов'язків та прав сприяло прийняття в 1962 році Положення про радянську міліцію. Однак, даний нормативний акт, як і більшість правових документів того часу, не був позбавлений ідеологічного змісту. Згідно Положення на роботу в міліцію мали прийматися громадяни СРСР, морально витримані та безмежно віддані соціалістичній батьківщині та комуністичній партії Радянського Союзу. Крім того, робітники міліції повинні були мати необхідну підготовку, бути чесними, сміливими, дисциплінованими та пильними, самовіддано виконувати службовий обов'язок, не шкодуючи сил, а якщо знадобиться й свого життя.